

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Infotilaisuus kunnille

**Vuoden 2022 verotuksen
valmistumisen vaikutukset sote-
siirtolaskelmaan ja kuntien
valtionosuuksiin**

VALTIOVARAINMINISTERIÖ, 22.11.2023

Infotilaisuuden sisältö

Tilaisuuden avaus

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Alkusanat

Kunta- ja alueosaston ylijohdaja Jani Pitkäniemi

Sote-siirtolaskelman tausta ja jälkikäteistarkistus vuoden 2023 aikana

finanssiasiantuntija Unna Heimberg, KAO

Verolaskelmissa tapahtuneet muutokset

finanssineuvos Filip Kjellberg, VO

Lakimuutosesitys ja sen vaikutukset valtionosuuksiin

hallitusneuvos Eeva Mäenpää, KAO

Sote-siirtolaskelman tausta

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides, creating a sense of movement and depth. The lines are smooth and vary in curvature, some crossing each other.

Sote-siirtolaskelman tausta

- Sote-uudistuksen voimaantulovaiheessa 1.1.2023 ei ollut tiedossa lopullisia siirtolaskelman laskentatekijöitä
- Siirtolaskelma sisälsi uudistuksen voimaantulovaiheessa seuraavat tiedot
 - Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen nettokustannukset vuoden 2022 talousarvioiden mukaisina
 - Kuntien valtionosuuksista ja veromenetysten korvauksista siirtyvät osat maksatuksen mukaisina
 - Kolmannes vuoden 2022 kuntien yhteisöveron osuudesta ennusteen mukaisena
 - Kunnallisveron 12,64 %-yks. mukainen, ennusteeseen perustuvan tuottoarvion mukaisena
- Näiden tietojen perusteella kunnilta siirrettiin yhtä paljon kustannuksia ja rahoitusta
→ kustannusneutraali siirto

Siirtolaskelman jälkikäteistarkistus vuoden 2023 aikana

- Vuoden 2023 aikana VM on julkaissut useaan otteeseen ennakkolaskelmia siirtolaskelman jälkikäteistarkistuksesta. Laskelmissa on aina käytetty mahdollisimman tuoretta tietoa.
- Siirtyvät kustannukset päivitettiin lopullisiksi lokakuussa ja sisältyivät 10.10. julkaistuun ennakkolaskelmaan. Tässä laskelmassa siirtyvänä verotulona käytettiin edelleen arviotietoa, joka perustui VM:n veropohjaennusteeseen sekä verohallinnon ennakkotietoon vuoden 2022 maksuunpannuista veroista.
- Siirtolaskelma pystyttiin päivittämään lopulliseksi marraskuun alkupuolella, kun verotus vuodelta 2022 valmistui.
- Lopullisesta laskelmasta nähdään, että siirtyvät sote- ja pelastustoimen kustannukset ovat kasvaneet talousarviotietoihin verrattuna noin 650 milj. euroa. Siirtyvissä verotuloissa ei ole ollut yhtä voimakasta kasvua, eli 12,64 %-yksikön kunnallisveronprosentin leikkuuosuuden tuotto ei riittänyt kattamaan siirtyviä kustannuksia.
 - Tämä johtaa valtionosuuden noin 500 milj. euron lisäsiirtotarpeeseen, sillä verotuloja ei voida siirtää enempää. Siirrolla varmistetaan, että kustannuksia ja tuloja siirtyy kuntataloudesta yhtä paljon.
- Valtionosuuksien lisäsiirto huomioidaan nykyisen lainsäädännön mukaan
 - Pysyvästi vuodesta 2024 lähtien
 - Takautuvasti vuoden 2023 osalta vuosina 2024 (50%) ja 2025 (50%)
- HUOM! Jälkikäteistarkistuksen yhteydessä päivitetään lopullisiksi myös uudistuksen kuntakohtaisia vaikutuksia tasaavat rahoituselementit, jotka joko lisäävät tai vähentävät yksittäisen kunnan valtionosuutta.

Sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta siirtyvien kustannusten ja tulojen tarkentuminen vuoden 2023 aikana

Siirtyvät erät, milj. €	Syksy 2022	Kevät 2023	Lokakuu 2023	Marraskuu 2023	Muutos Loka-marras	Muutos 2022-2023
-Sote- ja pela -kustannukset	21 234	21 801	21 884	21 884	0	650
-Verotuskustannusten alenema	62	64	64	64	0	2
Siirtyvät kustannukset yhteensä	21 296	21 865	21 948	21 948	0	652
-Kuntien peruspalvelujen valtionosuus	5 361	5 361	5 361	5 361	0	0
-Kunnallisvero	13 173	13 485	13 532	13 241	-291	67
-Yhteisövero	817	913	905	902	-4	85
-Veromenetyksen korvaus	1 944	1 944	1 944	1 944	0	0
Siirtyvät tulot	21 296	21 703	21 742	21 447	-295	152
Erotus (= pysyvä valtionosuuden lisäsiirto)	0	161	205	501	295	501
Siirtyvät tulot yhteensä	21 296	21 865	21 948	21 948	0	652

Valtionosuuden vähennykset ilman lakimuutoksia

Voimassa olevan lain mukaan, TAE:n mukainen vaikutus 10.10.2023 korjatulla kustannustiedolla	2024	2025	2026	2027
Pysyvä vähennys	-205 383 000	-205 383 000	-205 383 000	-205 383 000
Vuoden 2023 jälkikäteinen vähennys	-102 692 000	-102 692 000		
Vähennykset yhteensä	-308 075 000	-308 075 000	-205 383 000	-205 383 000

Voimassa olevan lain mukaan, lopullinen vaikutus	2024	2025	2026	2027
Pysyvä vähennys	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000
Vuoden 2023 jälkikäteinen vähennys	-250 299 000	-250 299 000	0	0
Vähennykset yhteensä	-750 896 000	-750 896 000	-500 597 000	-500 597 000

Verolaskelmissa tapahtuneet muutokset

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides towards the top right, creating a sense of movement and modern design.

Sote-verolaskelma 1/3

- Sote-uudistuksen vaikutuksia eri veronsaajiin sekä yksittäisten verovelvollisten verotukseen on tarkasteltu Verohallinnon verotustietokanta-aineistolla valtiovarainministeriön ja Verohallinnon ylläpitämän HVSR-mikrosimulointimallin avulla.
- Sote-ratkaisuun liittyvästä veromuutoksesta säädettiin vuonna 2020 (HE 241/2020 vp).
 - Hallituksen esityksessä oleva arvio kunnallisveroprosenttien leikkauksen (13,26 %) myötä kunnilta valtiolle siirtyvästä määrästä perustui valtiovarainministeriön ennusteeseen vuoden 2020 veropohjasta eli luonnollisten henkilöiden ansio- ja pääomatuloista. Esityksessä arvioitiin, että kunnallisveroprosenttien leikkauksen seurauksena kunnilta valtiolle siirtyvä ansiotuloveron määrä olisi noin 12,8 mrd. euroa
- Laskelma kunnallisveroprosenttien leikkauksesta päivitettiin vuonna 2022 (HE 68/2022 vp). Tällöin kuntien tuloveroprosentin lopulliseksi leikkausprosentiksi säädettiin 12,64 %.
 - Hallituksen esityksessä 68/2022 vp arvioitiin, että kunnallisveroprosenttien leikkauksen seurauksena kunnilta valtiolle siirtyvä ansiotuloveron määrä olisi noin 13,2 mrd. euroa.
 - Arviota on tämän jälkeen päivitetty säännöllisin väliajoin. Päivityksissä arvio kunnilta valtiolle siirtyvästä ansiotuloveron määrästä on vaihdellut noin 13,2 miljardista noin 13,5 miljardiin euroon.

Sote-verolaskelma 2/3

- Vuoden 2022 verotus valmistui lokakuun 2023 lopussa. Verotuksen valmistuttua on käytössä lopulliset tiedot vuoden 2022 tulopohjasta. Valtiovarainministeriö sai vuoden 2022 veroaineiston käyttöönsä maanantaina 13 marraskuuta.
- Vuoden 2022 tasossa tehty laskelma (HE 68/2022 vp:n mukainen) on päivitetty valmistuneen verotuksen tiedoin.
- Tässä laskelmassa kunnallisveroprosenttien leikkauksen seurauksena kunnilta valtiolle siirtyvä ansiotuloveron määrä on vahvistunut noin 13,2 miljardiksi euroksi.
 - Lopullisen toteumatiedon ero viimeisimpään arvioon on noin 300 miljoonaa euroa.
 - Tämä johtuu eroista ennustetun ja toteutuneen tulopohjan välillä. Aikaisemmin tehdyt arviot ovat perustuneet valtiovarainministeriön ennusteeseen vuoden 2022 tuloista ja veropohjasta.

Sote-verolaskelma 3/3

- Ennusteen ja toteuman välisen eron taustalla on useita tekijöitä.
 - Kunnallisverotuksessa verotettava tulo on pienentynyt
 - Valtion progressiivista veroa maksavien määrä on pienentynyt
 - Pääomatulojen määrässä oli eroa, mutta tämän vaikutus siirtyvän kunnallisveron määrään on osoittautunut suhteellisen pieneksi.
 - Pääomaveron määrä vaikuttaa osaltaan esim. kotitalousvähennyksen kautta.
 - Ennustettu pääomatulojen määrä vaikuttaa osaltaan listaamattomien yhtiöiden osinkojen kautta valtion ansiotuloveron määrään.
- Kunnallisverosta tehtävä työtulovähennyksen määrä on kasvanut huomattavasti
 - Työllisyysrakenteessa tapahtunut muutos on saattanut vaikuttaa työtulovähennyksen määrään kunnallisverotuksessa.
 - Vuonna 2022 näyttäisi olleen suurempi määrä pienituloisia, jotka tekevät työtulovähennyksen kunnallisverosta ja samaan aikaan pienempi määrä verovelvollisia, jotka maksavat valtion progressiivista tuloveroa.
 - Tähän saattaa vaikuttaa sekin, että aiemman arvion pohjana oli vuoden 2021 valmistunut verotus, jota oli korotettu vuoden 2022 tasoon. 2021 oli vielä koronavuosi, joka on myös vaikuttanut tulojen ja vähennysten muodostumiseen.
- Ylipäätään vähennysten määrä lisääntyi koronavuosien jälkeen.
 - Esim. tulonhankkimisvähennys ja matkakuluvähennys

Eri verojen muutokset aikaisemmassa sote-siirtolaskelmassa ja päivitetystä laskelmasta

Muutos	Valtion ansiotulovero	Pääomatulovero	Kunnallisvero	Kirkollisvero	Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	Verot yhteensä
Uusi muutos, €	12 921	43	-13 241	59	1	-217
Vanha muutos, €	13 168	40	-13 485	52	5	-220
Ero, €	-247	3	244	7	-4	3
Ero, %	-1,87	7,78	-1,81	12,80	-88,69	-1,33

Eri tekijöitä sote-siirtolaskelmien lähtötilanteessa

Taso, peruslaskelma ennen sote-siirtoa	Kunnallisverotuksessa verotettava tulo	Työtulo-vähennys kunnallisverosta	Kotitalous-vähennys kunnallisverosta	Alijäämä-hyvitys kunnallisverosta	Eriytynen alijäämä-hyvitys kunnallisverosta	Kunnallisverotuksessa tulosta tehtävät vähennykset
Uusi, €	118 328	1 683	147	23	13	27 451
Vanha, €	118 872	1 515	122	22	13	27 126
Ero, €	-544	168	25	1	-1	326
Ero, %	-0,46	11,12	20,39	2,54	-4,64	1,20

Lakimuutosesitys ja sen vaikutukset valtionosuuksiin

Lakimuutos valtionosuusvähennyksen lieventämiseksi vuodelle 2024

- Annetaan täydentävä hallituksen esitys eduskunnassa käsiteltävänä olevaan esitykseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 42/2023 vp)
- Tarkoituksena lieventää erityisesti vuoden 2024 valtionosuuden lisävähennystä, josta kunnilla ei ollut tietoa talousarviovalmistelussaan
- Vuoden 2024 tuloveroprosentit on jo tässä vaiheessa päätetty kunnissa

Vuoden 2023 jälkikäteinen vähennys (57 § 4 mom.)

- Voimassa olevan lain 57 §:n 4 momentin mukaan vuoden 2023 erotus vähennetään jälkikäteen vuosina 2024 ja 2025 > vuodelle 2024 verotulojen huomioon ottamisen jälkeen olisi 250 milj. euroa
- **Lykätään vuoden 2023 erotusta koskevaa vähennystä aloitettavaksi v. 2025**
- **Jaksotetaan vähennys kolmelle vuodelle 2025-2027**
- Tarkoituksena vähentää erityisesti vuodelle 2024 kohdistuvaa vähennystä, jonka huomattavaan kasvuun kunnat eivät ole voineet varautua
- Jaksottaminen ei rikkoisi kustannusneutraliteettia kunta-valtio-hyvinvointialue-suhteessa ja olisi näin uudistuksen rahoitusta koskevien periaatteiden mukainen.

Määräaikainen lisäys vuoden 2024 valtionosuuteen (32 §)

- Ehdotus 57 §:n 4 mom. muuttamisesta liudentaa vuodelle 2024 akuutisti osuvaa vaikutusta n. 250 milj. eurolla kuntien hyväksi, mutta valtionosuutta alennettaisiin silti n. 192 milj. eurolla v. 2024.
- Lisäksi muutettaisiin valtionosuuden määräaikaisia vähennyksiä ja lisäyksiä koskevaa 32 §:ää siten, että **vuodelle 2024 valtionosuutta lisättäisiin määräaikaisesti em. 192 miljoonaa euroa** (34,70 euroa asukasta kohden)
- Vastaava määrä valtionosuutta vähennettäisiin määräaikaisesti vuosina 2025–2027, vuosittain 64 miljoonaa (11,57 euroa asukasta kohden)

Lopullinen lakimuutosten vaikutus valtionosuusmomentille vs. aiempi kuntiin annettu tieto

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ehdotetuin muutoksin	2024	2025	2026	2027
Pysyvä vähennys	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000
Vuoden 2023 jälkikäteinen vähennys	0	-166 866 000	-166 866 000	-166 866 000
Vähennykset yhteensä valtionosuuslain 57 § ehdotetuin muutoksin	-500 597 000	-667 463 000	-667 463 000	-667 463 000
Muutos vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 julkaistuihin tietoihin (kuntien tiedossa ollut taso)	-192 522 000	-359 388 000	-462 080 000	-462 080 000

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ja 32 § ehdotetuin muutoksin	2024	2025	2026	2027
Vähennykset yhteensä 57 § ehdotetuin muutoksin	-500 597 000	-667 463 000	-667 463 000	-667 463 000
Valtionosuuden määräaikainen lisäys vuonna 2024 ja vähennykset 2025-2027	192 000 000	-64 000 000	-64 000 000	-64 000 000
Vähennykset yhteensä valtionosuuslain 57 § ja 32 § ehdotetuin muutoksin	- 308 597 000	-731 463 000	-731 463 000	-731 463 000
Muutos vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 julkaistuihin tietoihin (kuntien tiedossa ollut taso)	-522 000	-423 388 000	-526 080 000	-526 080 000

Loppuvuoden aikataulu

- Ehdotus vuoden 2024 täydentäväksi talousarvioksi ml. esitetyt vos-lakimuutokset annetaan eduskunnalle torstaina 23.11.2023.
- Muutokset otetaan huomioon vuoden lopussa tehtävissä vuoden 2024 valtionosuuspäätöksissä.
- Valtiovarainministeriö julkaisee päivitetyt vuoden 2024 valtionosuuslaskelmat mahdollisimman pian täydentävän talousarvioesityksen antamisen jälkeen.

Kysymykset ja keskustelu

The background features several abstract, flowing teal lines that create a sense of movement and depth. One line curves from the top left towards the bottom right, while another curves from the bottom left towards the top right. A third line starts from the bottom right and curves upwards and to the left. These lines intersect and overlap, creating a dynamic and modern aesthetic.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!